

§. 8.

Po različnih postavnih določilih župnijskim siromašnicam odmenjeni prihodki odrajtovati se imajo od dneva, ko stopi ta postava v veljavnost, ako kaka postavna določba ali volja daritelja ne nasprotuje in ako poklicano državno ali deželno postavodavstvo glede teh prihodkov ne ukrene kaj drugega, občinskim starešinstvom za občinski ubožni zaklad.

Ako je takih prihodkov več občin deležnih, je gledé razdelitve, ali kjer ta nij dopuščena, gledé uprave po določbah §§. 4. in 5. postopati.

§. 9.

Ako pa župnijske siromašnice že zdaj občine upravljajo, pa odpadejo tudi vse gledé teh župnijskih siromašnic dozdej obstoječe omejitve in določbe, ki so v nasprotji s sedanjo postavo.

§. 10.

Ta postava stopi z dnevom razglašenja v moč.

Moja ministra za notranje zadeve in za uk in bogočastje imata nalog, to postavo izvršiti.

Občinske zadeve.

Cestna policija.

(Dalje in konec.)

§. 1. Odstranjenje snega raz državne ceste, katero je potrebno, da se vzdrži promet odprt, je s pridržkom navedenim v §. 9. dolžnost onih občin in izločenih graščinskih okrajev, skozi kojih ozemlja cesta drži, ali pa onih, ki niso več kot 8 kilometrov od onega dela ceste oddaljeni, na katerem morajo opravljati svoja dela.

Ta določba le tam nima svoje popolne veljave, kjer bi sploh ali le na posameznih krajih manj močij zadostovalo, ali kjer bi jih več trebalo, ali pa, kjer krajevne razmere na pr. v goratih krajih ali ob rekah predrugačenja zahtevajo.

§. 2. Oni delalci, kojim je dolžnost raz državnih cest spravljati, morajo se določiti po političnih uradih v zvezi s predstojniki občin (graščinskih okrajev) in z opravnimi organi javnih neeraričnih cest, ter se morajo v zapis sestaviti, kakor tudi za vsako zavezano občino (graščinsk okraj) namenjani del ceste določiti, odkazati in omejiti.

Deli cest odkazovati in njihove dolgosti odmerjevati morajo se z ozirom na število prebivalstva dotične občine (graščinskega okraja), na njegovo oddaljenost od kraja, kjer se morajo dotična dela opravljati, in sploh na krajevne razmere.

§. 3. K odstranjevanju snega zavezane odškoduje državni cestni fond, izvzemši v §. 5. navedeni slučaj.

§. 4. Odškodnina izplačuje se v roke predstojnikov občin (graščinskih okrajev) v znesku, kolikor navadno znaša dnina v zimskem času.

Vender pa ta znesek ne sme biti večji od onega, ki se plačuje na tem delu ceste za navadna dela, ki se za konserviranje ceste izvršujejo.

Ta dnina pa velja le za cel dan, in sicer za vsednevno delo osebe, ki je za delo tudi popolnoma sposobna. Manjše delo plačuje se s primernim nižjim zneskom.

K času, odmerjenemu za delo, prišteva se tudi čas, kateri se potrebuje za pot k delu in od dela, ako ta daljina znaša več nego pol ure.

§. 5. Kjer je cesta ob jednem ulica obmejenega kraja, mora dotični kraj, v katerem se ta ulica nahaja, sneg raz dotičnega dela ceste spravljati, ne da bi za to kako odškodnino zahteval.

§. 6. Zavezanci morajo vse natanjko spolnovati, kar se jim po dotičnih cestno-stavbenih organih glede odstranjevanja snega zapove.

Delalci morajo imeti vsak svoje orodje, ali pa ono, katero so jim dali zavezanci. Ti zadnji morajo tudi skrbeti za zanesljive nadzornike pri delu.

§. 7. Ako bi zavezanci zapovedi, da naj sneg odstranijo, ne spolnili, ali pa če bi delo ne bilo primerno storjeno, ima državno upravištvo pravico, da jih k temu prisili, ali pa da sneg po komur koli odstraniti da.

Vse stroške, kar jih zaradi tega več naraste, povrniti morajo zavezanci državnemu cestnemu fondu.

§. 8. Pritožbe zavezancev proti določbam cestno-stavbenih organov, kakor tudi vsaka tožba zadnjih proti zavezancem naznaniti se morajo onemu političnemu uradu, ki je prvi nad občino (graščinskim okrajem), da nujno preiskuje in razsodi.

§. 9. Državnemu upravištvu je na prosto voljo dano, ako je to v javnem interesu, posebno pa v onem za državni zaklad, da odstrani sneg raz državne ceste v lastni režiji ali v akordu, ali pa, da to delo da v najem.

§. 10. Pogodbe o averzuvalnih odškodninah, ki so se na podlagi §. 6. cesarske naredbe od 3. januarja 1851 (državnega zakonika št. 16) sklenile, morajo se zopet opustiti, ako za to prosi dotična občina (graščinski okraj).

Kako se onesnaženje cest zabranjuje?

Gledati se mora na to, da se dežnica od streh pri različnih poslopljih, da se gnojnica iz hlevov in druga nesnaga ne napeljuje na cesto. Kjer bi se dežnica vsled nesrečnega zidanja hiš čez cesto napeljavati morala, skrbi naj se za to, da se ti pogreški s popravami na hišah, ki bi potrebne nastale, ob enem poravnajo.

Raz ceste in stranske prekope pridobljeno blato prisvojevati si smejo brez vsake plače mejači, samo da ga ne smejo rabiti za škodljive postranske jeze.

Cevi od peči, ki so na cesto napeljane, morajo se tako prirediti, da od njih kapajoče tekočine ne onesnažujejo mimogredočih.

Stranišča (pissoiri) naj se na ulici ne postavljajo tako, da bi iz tega kak spodtikljej za mimogredoče nastati mogel. Pri gostilnah naj se na posebnem kraji za to skrbi.

Kaka prepoved velja glede napeljevanja vode čez cesto?

Vodo čez cesto odprto napeljevati je prepovedano, ter se morajo v ta namen prostorni obokani prekopi napraviti; k cesti napeljana voda mora se proti globi 5 gld. zopet odvoditi.

Zakaj morajo ceste višje ležati od sosednjih zemljišč?

Cesta mora višje ležati kakor sosednja zemljišča, da se snežnica in dežnica tem lažje odtekat in da se toliko preje posuši. Kjer

se ta koristna naprava lahko da izvršiti, zabranjevati je ne morejo sosedni posestniki z nikakimi izgovori. Vender pa imajo ti pravico, ako se jim vsled tega škoda godi, da pravično odškodnino zahtevajo.

Ravno radi tega morate se dežnica in snežnica brez ovira lahko odtekati, ter se tedaj za to napravljeni tako zvani ovijači (Ableitungscanäle) ne smejo zamašiti ali zapreti proti globi 1—5 gld.

4. Skrb za varnost na cestah.

Na kaj se mora raztezati skrb za varnost na cestah?

Skrb za varnost na cestah se razteza na tako vzdržanje cest in steza, da se lahko po njih hodi, na varnost odrov, poslopij in družih predmetov ob cestah, na odstranjenje in uravnanje sotesk, na prepoved, da se ne sme na cestah predstavljati, na prepoved nevarnih del in opravil in nevarnih naprav ob cestah, in na to, da se vožnja nadzoruje.

Kako se ceste vzdrže, da so sposobne za lahko vožnjo in hojo?

Da se ceste sposobne za lahko vožnjo in hojo vzdrže, je prepovedano, cesto rabiti kot prostor, kjer bi se ležati pustil les, kamenje, pesek, prst, gnoj, domača in poljska orodja in druge tuje reči. Kjer bi se to zgodilo, zaukazati se mora odstranjenje teh reči, in ako bi se temu ukazu ne ubogalo, naj se odstranjenje teh reči uredi in izvrši na stroške dotičnega gospodarja, ter naj se ti stroški, ako treba, tudi z eksekucijo izterjajo.

Kako naj se ozke pasaže (soteske) uravnajo ali odstranijo?

Ozke pasaže naj se tam, kjer se more to brez velikih stroškov zgoditi, po dotičnih osebah, ki so k temu poklicane, primerno razširijo, posebno pa naj se one stvari odstranijo, ki vožnjo ovirajo.

Gozdovja in grmovja, skozi katera vodijo ceste, morajo vsaj za 6 sežnjeve na vsaki strani ceste posekana biti, ako ne zabranjujejo morebiti ceste proti plazom, osipanju prsti in jednakim nezgodam, in ako sploh krajevne razmere drugače ne zahtevajo.

Drevesa ob cestah nasajena morajo biti po 10 sežnjeve drugo od drugoga vštric cestnim prekopom, in kjer se drevesa ne sade, zaznamenuje naj se po zimi s snežnimi drogi, kje je cesta.

Kupi materijala leže naj tako na cestah, da ne ovirajo pasaže.

Kake naprave ob cestah so prepovedane radi nevarnosti?

Strelišča napravljajo naj se nikar v bližini javnih cest in tako, da bi mimogredočim kaka nevarnost pretila.

5. Naredbe glede vožnje.

Na kaj naj se pazenje na vožnjo razteza?

Pazenje na vožnjo razteza se na napravo vozil in zabranitev nesreč vsled vozil.

Na kaj se mora paziti glede naprave vozil?

Naprava vozil nanaša se na širokost težkih vozov, na uprego in težo vozov in na naprave za zaviranje vozov.

Teški vozovi ne smejo biti proti globi 2—25 gld. širši od treh metrov. Proti jednaki kazni ne sme se v vozove z dvema kolesama več nego 4 konje, v vozove s štirimi kolesi več nego 8 konj upregati; ta naredba seveda ne velja glede priprežnih konj, ki se rabijo le na nekaterih delih goratih cest. Teža vozov ne sme biti proti globi 10 gld. pri vozovih z dvema kolesoma, kojih obodi so ožji kakor 16 cm., večja nego 30 centov, in pri vozovih s štirimi kolesi večja kakor 60 centov.

Izjema od te naredbe je le pri prevaževanju predmetov, ki se ne dado razdeliti ali razrušiti, in ki nimajo normalne širokosti ali teže.

Obroč pri kolesu mora glede svoje širokosti zadnjemu jednak biti, in sicer proti globi 5 gld. Ako se je kdo zasačil, da ima preširok ali pretežak voz, preveč konj upreženih, da nima pravilne naprave za zaviranje ali pa celo nobene, dovoliti se mu more, da naprej pelje le, ako je vse protizakonito popravil oziroma odstranil.

Kaka pravila veljajo glede zabranitve nesreč vsled vozil?

V zabranitev nesreč vsled vozil je prepovedano prehitro in neprevidno voženje, puščanje konj brez nadzorovanja naj si bodejo že upreženi ali ne, razposajenega pokanja z biči, kakor je tudi propovedano spati na vozu med vožnjo; iz istega namena velja prepoved glede prehitenja in pritakovanja vozov; zapoved glede dajanja znamenj pri soteskah, in zaviranja pri klancih, in slednjič zapoved glede izogibanja srečavajočih se vozov.

Kedaj in kako naj se kaznuje hitro in neprevidno voženje in jahanje in puščanje upreženih vozov in konj brez nadzorovanja?

Hitro in neprevidno voženje in jahanje po mestih in družih močno obljudenih krajih, ali kamor veliko ljudi zahaja, je prepovedano, in se kaznuje kakor tudi puščanje vozil na cestah čez noč, puščanje upreženih voz in neupreženih konj na prostem brez nadzorovanja, kjer bi splašeni ali sploh kako škodo napraviti mogli, po kazenskih zakonih. (§§. 427, 428, 429 in 430.)

Kake naredbe veljajo glede spanja voznikov na vozovih med vožnjo, glede pokanja z bičem in glede prehitevanja vozov?

Spanje voznikov na vozovih med vožnjo kakor razposajeno premočno pokanje z biči je prepovedano in se kot policijski prestopok kaznuje.

Mejsebojno prehitevanje in voženje več vozov vstric je navadno prepovedano.

Kaj se mora voznikom zaukazevati pri srečevanju v ozkih pasažah?

Pri ozkih pasažah morajo vozniki, ako jim vozovi nasproti pridejo, gledati na to, kako se bodo izognili, postiljon s trobenjem in drugi vozniki z biči znamenja dajati ali ljudi naprej pošiljati, in ako vsled prevelike širivosti vozov ali sploh vsled njihovega zakrivenja kaka nesreča nastane, kaznovati se morajo po zakonih kot pouzročitelji. Ako postiljon znamenje da, izogniti se morajo drugi vozniki, kakor jim je možno.

Kedaj morajo vozniki zavoro podstaviti?

Vozniki morajo, kadar vozijo čez hribe ali v doline, pri tem zavrtim kolesom zavore podstaviti; vedno morajo železno zavoro seboj imeti ter jo z verigo zadaj na voz pritakniti. Ta naredba velja za vsakoršna vozila. Zavora mora vsaj 7 col široka biti.

Oni, ki se proti tej naredbi pregreše, kaznujejo naj se prvokrat s 4 gld., drugokrat z 8 gld. in tako naprej z vsakokrat podvojeno globo. Cestno nadzorstvo naj na take voznike strogo pazi, toda opravičeno ni, da jih samovlastno globi.

6. Prestopki cestne policije.

Na kaj se mora pri prestopkih cestne policije paziti?

Oziroma prestopkov cestne policije se mora na to gledati, če pripadajo kazenskemu zakonu, ali ne. Prestopki, katere prepoveduje kazenski zakon (§§. 380, 381, 422, 426, 427, 428, 429, 430 in 431 kazenskega zakona), objavijo naj se okrajni sodnji; ko bi pa le za prestopke krajevno-polijskih naredb šlo, postopa naj občinski predstojnik po določbah občinskega zakona, ako ne bi bilo za to posebnih policijskih določb.

S poškodovanjem drevja (pri drevoredih) ob cestah ravna naj se kot s cestno-polijskim prestopkom, ne pa kot s polskim prestopkom. (Razsodba notranjega ministerstva od 27. marca 1877, št. 18284 de 1876.)

Pri tem moramo opomniti, da so k preiskovanji zaradi pretežko obloženih voz s preozkimi platišči nad dovoljeno težo opravičeni tudi dohodni uradi, ako je prestop ek zasačil kak dohodni uradnik in ako je dohodni urad bliže kot kak občinsk predstojnik.

Ako stranka kazen koj plača, tedaj ni potrebna razsodba; ako pa stranka ugovarja, razsoditi ima občinski predstojnik. Do-hodni urad mora stranko, ako ta neče globe plačati ali zavarovati, k najbližjemu občinskemu predstojniku v preiskavo in razsodbo poslati, ako pa kazen plača ali zavaruje, poslati mora konstitut z denarjem ali zastavo občinskemu predstojniku, stranke pa ne sme dalje zadržavati. Razsojeno kazen odpustiti sme le deželni urad.

Te določbe veljajo tudi glede zasačenja, preiskavanja in kaz-novanja prestopka, storjenega s tem, da se je obložen voz k drugemu privezal.

Zgorejšnja kazen pa se vendar ne sme smatrati za takso, da bi vozniku, ki jo plača, dovoljeno bilo po cestah voziti s pre-ozkimi platišči in preveliko težo. Ako vožnja s protinormalno težo voznik nadaljuje, kaznovati se mora marveč kot ponovljenje pre-stopka, dokler raz voz ne odloži, kar je preveč naloženega.

Za ovadbo protizakonito urejenega vozila ne izplačuje se ovadna tretjina.

Vsled ministerijalne naredbe od 20. januarja 1852 državnega zakonika št. 28 mora se ves oni denar, ki se je za cestno-polijske prestopke uplačal, in ki je po dotičnih posebnih naredbah do sedaj cestnemu fondu pripadal, uplačevati v blagajnico lokalnega ubožnega zavoda one občine, v kateri se je prestopok učinil.

Zaradi družih prestopkov cestne policije po občinskem predstojniku, izvrševajočemu krajno policijo, naložene globe oddati se morajo jednako lokalnemu ubožnemu fondu.

V izvrševanju cestne policije kazensko-polijsko postopanje občinskega predstojnika ni še le odvisno od kakega dotičnega ukaza krajne policije. (Razsodba notranjega ministerstva od 30. marca 1870 l., št. 2197.)

Od občine, izvrševajoče krajno policijo, izdana prepoved vožnje z velocipedi veljati more tudi glede onega dela državne ceste, ki leži v dotični občini.

Kdo ima razsojevati glede plačevanja cestnine pri 'občinskih cestah'?

O vprašanji glede zakonitosti pobiranja cestnine od strani občine razsojevati ima politični urad, in se v slučajih, da se cestnina noče plačevati, ne more stvar na pravnej poti dognati.

(Razsodba najvišjega sodišča od 9. junija 1875, št. 5178.)

O pravni terminologiji.

(Nadalje in konec.)

Straffall, kazenski slučaj.

Straffällig, kaznjiv,

Straffälligkeit, kaznjivost.

Strafgelder, globa.

Strafmilderung, zljajšanje kazni.

Strafprocess, kazenska pravda.

Strafprocessordnung, red kazenske pravde.

Strafrecht, kazensko pravo.

Strafsachen, kazenske reči.

Streitfrage, prepirno prašanje.